

28/6

ISRAEL OCH VÄRLDEN

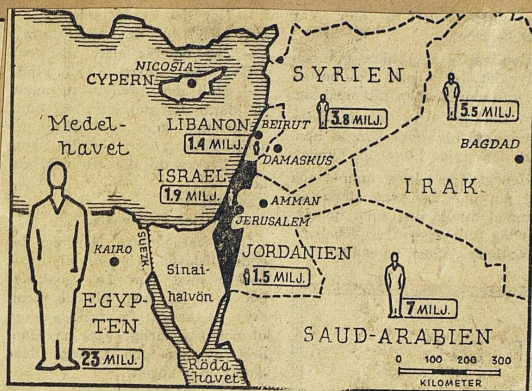
I sin sjätte och sista artikel i serien om Israel skriver Herbert Tingsten här om landets utsatta läge. De tidigare artiklarna i serien har varit införda 26 och 31 maj, 5, 8 och 19 juni.

EN FÖR SIONISMEN enastående lyckosam konstellation ledde till upprättandet av staten Israel. England bidrog att framkalla en lösning genom att avsäga sig sitt mandat i Palestina och deklarerade att det skulle dra tillbaka sina trupper och sina tjänstemän. De båda världsmakterna Ryssland och USA förde för tillfället, av skiftande och komplicerade skäl, en relativt projudisk politik och verkade gemensamt för en uppdelning av Palestina och en judisk statsbildning i detta land. Så tillkom resolutionen i FN:s generalförsamling den 29 november 1947 med två tredjedelars majoritet, inte något för medlemmarna bindande beslut, men ett uttryck för en utbredd internationell opinion. Arabstaterna sade nej, det judiska nationalrådet godtog förslaget under betoning av att det anvisade landområdet var för litet. Redan innan de engelska trupperna gav sig i väg och Israel avgav sin självständighetsförklaring den 14 maj 1948 hade arabförbundets medlemmar beslutat väpnad intervention. Det krig som i Israel kallas befrielsekriget framstod alltså som ett försvarskrig i vilket Israel värjde det område som enligt FN borde tillkomma judarna i Palestina.

Israels snabba och fullständiga seger över arabstaterna ledde till att Israel enligt vapenstilleståndsavtalen 1949 fick ett avsevärt större område än som avsetts, däribland en del av Jerusalem. På visst sätt en stor fördel för den nya staten var också att en stor del av araberna inom detta område (500 000—600 000) flydde före och under kriget och att judarna alltså fick överväldigande majoritet. Varför denna massflykt ägde rum kan inte helt klarläggas. Delvis var orsaken utan tvivel skräck för judiska våldshandlingar. Det finns visserligen intet tvivel om att arabernas krigföring var hårdare och grymmare än Israels; där araberna segrade var totala massakrer segerns följd, och inga judar överlevde i de områden som föll i arabernas händer.

På vakt i en kibbutz.

Israel och arabstaterna.

Men även judiska ogärningar förekom, främst massakern i Deir Yassin nära Jerusalem, som utfördes av ett judiskt förband, upphetsat över fotografier av instympade judiska män och kvinnor. Den kanske viktigaste orsaken till arabernas flykt var emellertid en annan. Medan judarna uppmanade araberna att stanna kvar eggades de av de arabiska radiostationerna och av arabiska propagandister att fly. Om de flydde skulle de inom kort återkomma som segrare, sades det; om de stannade kvar riskerade de att behandlas som förrädare.

Den för Israel gynnsamma världspolitiska situationen har inte kommit tillbaka. Den ryska politiken svängde helt redan i början av 1950-talet; ryssarna övergick till en arabvänlig hållning, och det kommunistiska blocket började 1955 att systematiskt understödja arabstaterna och särskilt Egypten med vapen. England och USA uppvisar i sin politik snabba växlingar, varvid viljan att vinna arabstaterna och önskan att tillika bevara Israels existens har varit de stridiga motiven. Frankrike, också hotat av arabisk nationalism, har under de senaste åren varit Israels mest aktive förkämpe bland de större staterna. Splittringen bland stormakterna har gjort att Förenta nationerna inte med kraft kunnat ingripa för att återställa lugn i Mellanöstern. Det konstanta under dessa nio år har varit arabstaternas fiendskap mot Israel. Jag skall i korthet karaktärisera den situation som därigenom uppstått utan att ingå på den väl kända krisen efter Israels Sinaikampanj i oktober och november 1956.

Israel har oavbrutet genom direkta hänvändelser och i FN begärt fred med arabstaterna. Dess ståndpunkt i fredsfrågan kan illustreras med det uttalande som

utrikesminister Sharett gjorde i ett tal den 10 april 1953: "Vi tillfrågas ofta om våra freds villkor. Det finns bara ett villkor — och ingenting kunde vara mera enkelt och elementärt. Det är att vi skall bli godtagna, och godtagna som vi är, med vårt territorium, vår befolkning och vår obegränsade självständighet." I en rad framställningar, så av ambassadören i FN Eban 1952 och av Ben-Gurion 1955, har emellertid detaljerade förslag ställts, om en nonaggressionspakt, om nedrustning, om samarbete på skilda områden.

Arabstaterna har vägrat att ingå på några freds förhandlingar; de har nästan genomgående vägrat att inlåta sig på några slags förhandlingar med Israel. I den mån arabstaterna utan att förbinda sig antytt freds villkor har dessa in-

neburit att Israel skall reduceras till det område som FN-resolutionen 1947 anvisade och att de arabiska flyktingarna skall få vända tillbaka. Israel har på båda punkterna förklarat sig berett till vissa eftergifter, men i huvudsak har det sagt obetingat nej. Att gå med på ett avskärande av de områden som utöver FN:s förslag vanns under befrielsekriget vore, anser man, att till stor del förstöra vad som byggts upp under de senaste nio åren. Med tanke på arabstaternas fientlighet vore det i realiteten också att förbereda Israels totala undergång, ty allt talar för att arabstaterna skulle begagna de förbättrade positionerna till ett nytt angrepp. Arabstaternas verkliga hållning framträder, hävdar Israels regering — och det finns överväldigande skäl för dess uppfattning —, i den syriske FN-delegatens förklaring inför säkerhetsrådet den 31 maj 1956: "Allt som FN beslutat bör upprivas från och med den 29 november 1947. Israels upprättande, dess medlemskap i FN — alla dessa resolutioner måste upphävas."

Det största konkreta problemet har varit flyktingarnas ställning. Deras antal, som starkt vuxit genom en hög nativitet, beräknas nu till mellan 700 000 och 900 000; det stora flertalet underhålles av FN i särskilda läger, främst i den egyptiska Ghazaremsan och Jordanien. Flyktingarna är i själva verket arabernas största tillgång i kampen mot Israel, deras enda stora propagandistiska tillgång. Därför görs litet eller intet för att bereda flyktingarna arbete och varaktig boplats i de arabiska länderna. Utom i Jordanien saknar flyktingarna medborgarrätt, de får inte arbetstillstånd annat än i vissa fall, deras rörelsefrihet är begränsad. Att det är svårt att hysa flyktingarna i så fattiga länder som Jordanien eller Egypten

är ostridigt. Men det är uppenbart att arabländerna med sina 40—50 miljoner och sina väldiga landområden, i förening och samverkan, skulle kunna härbärgera flyktingarna, närmast i det starkt underbefolkade Irak och Syrien. Med en bråkdel av den effektivitet judarna visat i Israel skulle araberna inte bara kunna lösa flyktingproblemet, utan vinna direkta materiella fördelar av dess lösning.

Det tydliga med arabstaternas politik är inte bara att bruka flyktingarna som propagandistiskt vapen mot Israel i det läge som nu föreligger, utan att bruka dem som militärt vapen, som femte kolonn, om de skulle få återvända till Israel. "Låt det bli känt och förstätt att araberna då de begär rätt för flyktingarna att återvända till Palestina avser att de skall komma tillbaka till sitt hemland som herrar, inte som avär. Mera tydligt uttryckt: de är att förgöra Israel." Detta hänses från den egyptiska stats-

ledningen är representativt för arabstaternas hållning. För Israel, som mottagit judiska flyktingar från arabländerna till ett antal som närmar sig de arabiska flyktingarnas från Israel, är ett samtycke till arabstaternas krav utslutet. Arabflyktingarna vid landets gränser har under nära ett årtionde systematiskt hetsats mot judarna; att låta dem återkomma vore självmord.

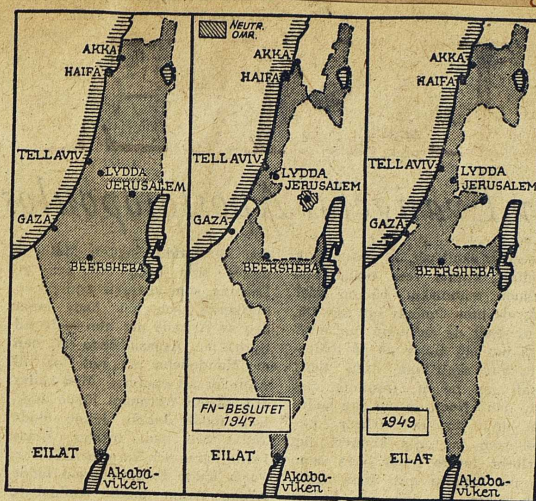
Enligt vapenstillståndsavtalen skall självfallet inga krigshandlingar förekomma mellan Israel och arabförbundets stater. Det israelisk-egyptiska avtalet stadgar exempelvis att parterna "inte får företa, planera eller hota med någon angreppshandling" och att avtalets syfte är "att främja uppnåendet av stabil fred i Palestina". I realiteten har arabstaterna i skiftande omfattning systematiskt brutit avtalen genom åtgärder som står i strid också med internationella avtal och allmänter-

kända folkrättsregler; de avser att enligt olika metoder "förgöra" — för att använda den vanliga propagandaformeln — staten Israel.

Till dessa åtgärder hör den alltmer strängt genomförda ekonomiska blockaden. Suezkanalen har hela tiden i strid mot klara internationella bestämmelser varit stängd för Israel. Genom ett egyptiskt batteri på ön Tiran har inloppet till den israeliska hamnstaden Eilat i Akabaviken spärrats för skeppsfart; sedan våren 1957 tycks Egypten vilja tillåta fartyg från andra länder att gå till Eilat, men för israeliska fartyg är inloppet spärrat. På landsidan är Israel lika totalt blockerat. All handel, ja praktiskt taget all kommunikation mellan Israel och arabstaterna är förbjuden av dessa stater. Flyglinjer till arabländerna får inte passera Israel. En turist får inte inresetillstånd i arabländerna om han har ett visum till Israel. Fartyg som besökt en israelisk hamn eller fraktat israeliska varor blir svartlistade och hindrade att ta in eller lossa last i arabiska hamnar.

Vid sidan av blockaden brukas det öppna våldet. Särskilt från Syrien, Jordanien och Egypten har enskilda eller grupper inträngt på Israels område för att lägga minor, förstöra vattenledningar, vägar och hus, döda människor. Till en del är det här utan tvivel fråga om privata handlingar, som myndigheterna inte kan anses ansvariga för. Men i allt högre grad har dessa raider varit organiserade och av statsledningarna uppmuntrade, understödda och dirigerade. Förband av sabotörer och mördare (kallade fedayeen eller självmördargrupper) utbildas i arabstaterna, särskilt i Egypten; deras gärningar prisas som hjältedåd samtidigt som man i internationella sammanhang förklarar sig vara utan ansvar; framgångsrika raider omtalas som vunna fältslag i radion och pressen. Från vapenstillståndet i februari 1949 till slutet av år 1956 beräknas från israelisk sida antalet raider till mellan 3 000 och 4 000; antalet dödade israelier uppges till omkring 450 och antalet sårade till bortåt 1 000.

Även Israel har — redan före Sinaikampanjen 1956 — begått våldshandlingar mot grannfolken. I vissa fall har dessa aktioner företagits av grupper inom gränsbefolkningen, som spontant slagit tillbaka, i andra har de organiserats av staten och utförts med militära formationer. Man kan, och det har ofta skett också i Israel, anse dessa raider både orättfärdiga och politiskt okloka. Att de

Kartorna föreställer det engelska mandatområdet Palestina (till vänster), Israel sådant landet skulle ha sett ut enligt FN-beslutet 1947 samt Israel sådant det blev efter befrielsekriget (till höger).

har en annan karaktär än de arabiska våldshandlingarna kan inte förnekas. Israels styrelse har ständigt varnat för sådana aktioner annat än då det gäller repressalier mot begångna våldsdåd; de arabiska styrelserna har lika systematiskt hetsat till sådana död som en förberedelse till Israels förintande.

Att skulden till vad som skett främst ligger hos arabstaterna framgår klarast av dessa staters propaganda. Utom under öppet krig torde inte en så intensiv hatpropaganda ha förekommit under senare tid. Hitler och Mussolini var i fredstid nästan milda i sina formuleringar i jämförelse särskilt med den egyptiske diktatorn. Hos arabledarna är det i regel inte fråga om ett villkorligt hot; man säger inte att Israel skall angripas om det inte ger vika. Man säger öppet att Israel skall "förgöras", "förintas", "utradas".

Detta är bakgrunden till Israels aktion mot Egypten på hösten 1956. Den kris som följde på denna aktion har efter FN:s och världsmakternas ingripande mot Israel slutat med att situationen i det väsentliga förblivit oförändrad. Israel är lika hotat som förut.

Israel är vår tids stora exempel på att vad som alla utom ett fåtal besatta sett som en utopi inom några årtionden kan bli verklighet. Den judiska staten är där, och den motsvarar i sin gestaltning planerna och drömmarna. Den har mottagit hundratusenden förföljda, av världens äldsta idé sammanhållna människor, och den ger dem ett hem, en gemensam kultur och något av trygghet. Den har av ett land i likgiltig-

mer, som förenar frihet, kollektivism och jämlikhet. Det har skett under ett statsskick vars demokrati synes vara på en gång stabil och vital, under skickliga och hängivna ledare, i en anda av tolerans mellan religion och sekularism. Den arabiska minoriteten har fulla medborgerliga rättigheter, trots arabstaternas hot. Det är inte någon ensidigt materiell framgång som vunnits. De lärda analyserar den snabba och egenartade sociala processen och planerar för landet och mänskligheten; musik och teater tävlar med storstäderna i Väst-europa. Den rastlösa rationella aktiviteten eldas och helgas av ett patos med mystikens och religionens förvisning. Ståndaktigheten och modet förklaras av denna tradition utan motstycke. Högre har vår kultur inte nått i syntes och kraft.

Detta folk lever i ständig överhängande fara. Ett segerrikt anfall från grannstaterna betyder inte nederlag, utan förintelse. Från Tell Aviv och landets rikaste områden är det två eller tre mil till gränsen; på några dagar kan Israel utplånas. Att det inte skall ske måste vara en samvetssak för oss alla.

HERBERT TINGSTEN